

Załącznik
do uchwały nr 1/07
Mieszkańców Wsi Brzóstków
z dnia 16 kwietnia 2007 r.

PLAN ODNOWY

MIEJSCOWOŚCI

BRZÓSTKÓW

w ramach działania

„Odnowa i rozwój wsi”

objętego programem rozwoju obszarów wiejskich

na lata 2007-2013

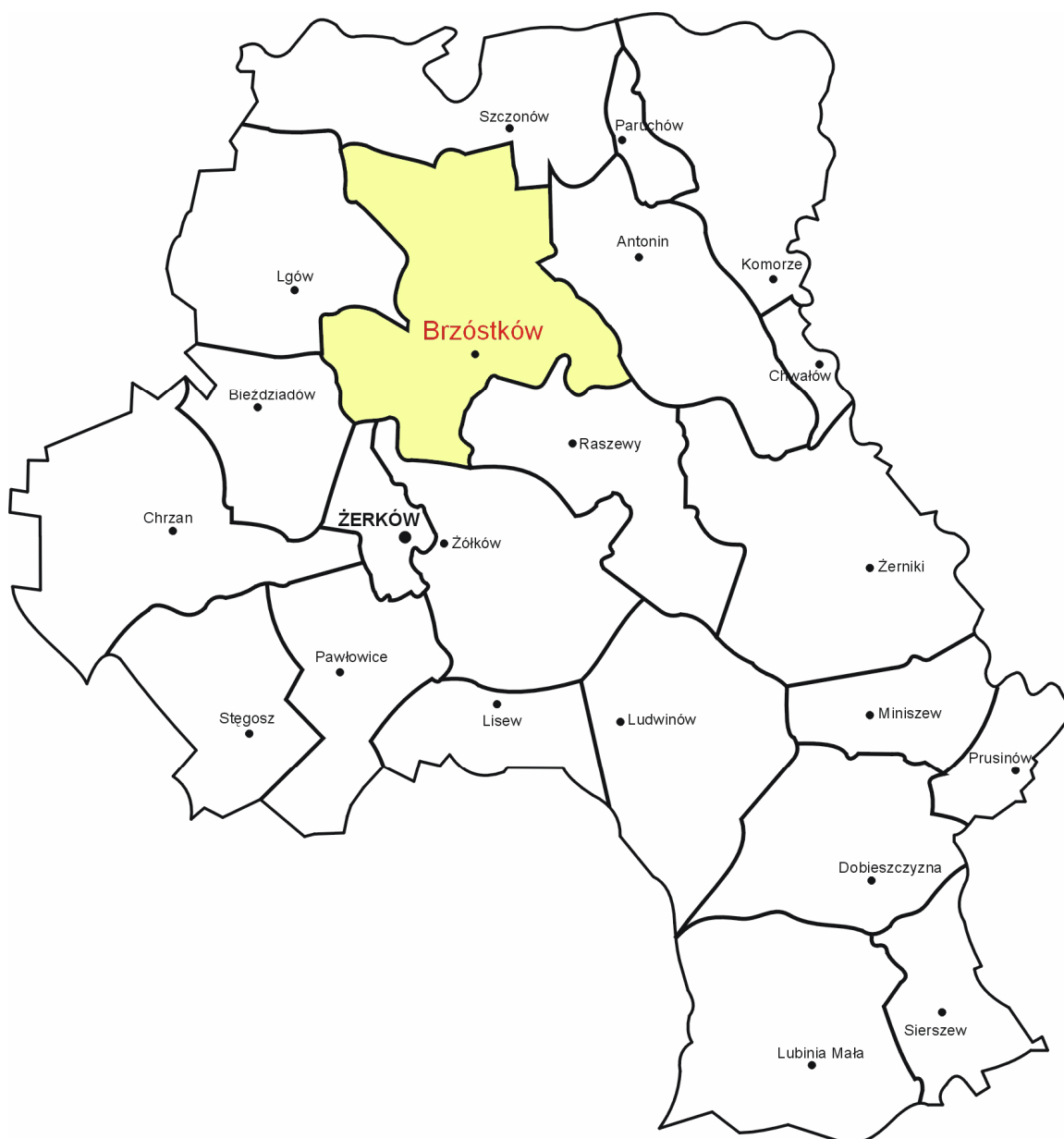
Brzóstków 2007

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

1. Położenie

Brzostków – wieś gminy Żerków w powiecie Jarocińskim, województwa Wielkopolskiego. Położona około 3 km na północ od siedziby gminy Żerkowa. Oddalona 17 km od miasta powiatowego Jarocina.

Mapa położenia Brzostkowa w Gminie Żerków

2. Rys historyczny

Nazwa miejscowości pochodzi od *brzostu* – staropolskiej nazwy wiazu górskiego. Pierwsze ślady osadnictwa na tym terenie to cmentarzysko z okresu kultury łużyckiej (1200 – 1400 p.n.e.) oraz osada kultury przeworskiej (150 - 400 p.n.e.). Pierwsza wzmianka o Brzóstkowie pochodzi z 1257 r. jako jedna z 14 miejscowości nadanych przez księcia wielkopolskiego Bolesława Pobożnego Jankowi Zarembe, herbu Zaremba. Kolejnymi właścicielami Brzóstkowa byli: Brzostkowscy, Konarscy, Boturzyńscy, Potarzyccy, Domiechowscy, Ponińscy, Czarnieccy, Szczanieccy, Grabscy. Szczególny rozwój miejscowości nastąpił pod koniec XVIII w. właścicielami Brzóstkowa byli wówczas Ponińscy. Przedstawiciel rodu Antoni Poniński wpływowi polityk w kraju intensywnie angażował się w prace budowlane na terenie swojego majątku. Zaowocowało to między innymi umieszczeniem pochwały przez Józefa Wybickiego w operze „Kmiotek” dla Ponińskiego za wybudowanie drogi do Żerkowa. Wzmiankuje też o nim Adam Mickiewicz w „Panu Tadeuszu”, gdzie przedstawia Ponińskiego jako właściciela cennej księgi kucharskiej. W Brzóstkowie powstały wówczas: browar, ujeżdżalnia, stajnia, wspomniana droga do Żerkowa a w 1781 r. dwór z parkiem krajobrazowym oraz w 1787 r. spichlerz, a w 1788 r. zajazd. Kolejni właściciele Czarnieccy ufundowali w 1839-1840 murowany kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela, który po pożarze wywołanym uderzeniem pioruna w 1913 r. został odbudowany w stanie surowym przed I wojną światową.

II. ANALIZA ZASOBÓW

1. Powierzchnia

Brzóstków podobnie jak inne miejscowości w gminie Żerków ma charakter rolniczy. Na przeważającej części powierzchni obrębu Brzóstków występują lasy, które stanowią 428,24 ha. Grunty rolne zajmują powierzchnię 396,67 ha i należą do III, IV i V klasy bonitacyjnej z przewagą IV klasy.

Zestawienie powierzchni miejscowości Brzóstków

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI		
Oznaczenie użytku	Sposób użytkowania	ha
- budynki		4,15
- budynki planowane		0,3
- budynki inne		4,76
- drogi		31,35
- pastwiska		51,47
	inne	0,17
- lasy		428,24
- łąki		23,51
- grunty rolne		396,67
	budynki	7,27
	sady	2,87
	inne	0,70
- wody		8,03
- nieużytki		3,8
- inne		7,29
razem:		970,58 ha

2. Środowisko przyrodnicze

Miejscowość położona jest u podnóża Wzgórz Żerkowskich, będących częścią Wału Żerkowskiego, które stanowią najbardziej urozmaicony i wybijający się element rzeźby tego terenu z największymi wysokościami

bezwzględny. Najwyższe tereny Wzgórz Żerkowskich zajmują lasy.

Przeważają siedliska

borowe: bór mieszany
świeży i bór świeży.

Głównym gatunkiem

lasotwórczym jest sosna

z dużym udziałem brzozy,

modrzewia, świerka i dębu.

Najwyższym masywem jest

Łysa Góra, która osiąga

wysokość 161 m n.p.m. W

kierunku Brzóstkowa teren

opada gwałtownie tworząc

stromie spadki. Miejscowość

znajduje się na terenie Żerkowsko - Czeszewskiego Parku

Krajobrazowego utworzonego w 1994 r. Przedmiotem ochrony parku jest

unikalna rzeźba terenu, bogate zbiorowiska roślinne, rzadkie gatunki flory

i fauny, obszary leśne i zalewowe. Brzóstków leży w rejonie najwyższego

w skali Polski nasłonecznienia. Saldo promieniowania długofalowego

w okresie wegetacyjnym osiąga tu wartości najwyższe z notowanych dla

naszego kraju, a okres wegetacyjny ze względu na saldo promieniowania

krótkotrwałego jest najdłuższy.

3. Ludność

Położony w gminie Żerków, którą zamieszkuje 10 693 osób Brzóstków

pod względem liczby ludności należy do jednej z mniejszych

miejscowości gminy. Liczba mieszkańców wsi wynosi 218 w tym 104

kobiety i 114 mężczyzn (dane na dzień 31.12.2007 r.). Głównym źródłem

utrzymania mieszkańców są indywidualne gospodarstwa rolne oraz działalność poza rolnicza.

4. Typ zabudowy

Układ planistyczny oparty na typowej ulicówce. Zabudowania wsi usytuowane są wzdłuż asfaltowej drogi prowadzącej równolegle do podnóża wzniesień od drogi Żerków – Śmiełów w kierunku Raszew. Wieś rozciąga się na odcinku 1,6 km i jest podzielona na dwie zasadnicze części grupujące zabudowę gospodarczą. Część wschodnia zabudowa obustronna, część zachodnia zabudowa jednostronna po południowej stronie ulicy. Brzóstków jest prawdopodobnie najstarszą wsią w okolicy, świadczy o tym sposób posadowienia. Położenie wsi wzdłuż wzniesienia wskazuje, że w czasie jej lokowania tereny poniżej drogi tj. w kierunku północnym były częściowo podmokłe.

5. Infrastruktura techniczna

➤ Komunikacja

Przez miejscowość przebiega droga powiatowa nr 13183 Brzóstków – Raszewy. Ponadto wieś znajduje się w zasięgu drogi powiatowej nr 13117 Żerków – Śmiełów - Paruchów. Nawierzchnia drogi w miejscowości jest na bieżąco remontowana i odnawiana. Dla usprawnienia i bezpieczeństwa mieszkańców wskazana jest budowa przez miejscowość chodnika dla ruchu pieszego oraz parkingów przy kościele do obsługi ruchu turystycznego. Miejscowość posiada dobre połączenie komunikacją autobusową z siedzibą gminy Żerkowem i miastem powiatowym Jarocinem.

➤ **Zaopatrzenie w gaz**

Kopalnie gazu ziemnego Radlin I i II są źródłem gazu ziemnego w który zaopatrywani są mieszkańcy gminy Żerków. Od 1997 r. Brzóstków jest zgazyfikowany. Długość sieci gazociągowej wynosi 3307,5 m, długość przyłączy 1458 m, ilość odbiorców gazu w miejscowości wynosi 41.

➤ **Gospodarka wodno-ściekowa**

Miejscowość jest zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej wynosi 4,5 km. Stacja uzdatniania wody dla Brzóstkowa mieści się w pobliskiej miejscowości Raszewy. W 2004 r. oddana została do użytku mieszkańców kanalizacja sanitarna. Odprowadzane z miejscowości ścieki są przyjmowane przez oczyszczalnię ścieków w Raszewach.

➤ **Gospodarka odpadami**

Na terenie wsi znajdują się pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów wtórnych tj. szkła i opakowań z tworzyw sztucznych. Zbiórką i wywozem odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych zajmują się firmy prywatne na podstawie umów z mieszkańcami. Pojemniki opróżniane są jednorazowo w miesiącu. W obrębie miejscowości zlokalizowane jest gminne składowisko odpadów. Aktualnie eksploatowane składowisko o powierzchni 1 ha zostało wybudowane w 2001 r.

5. Infrastruktura społeczna

W miejscowości nie ma Szkoły Podstawowej w związku z czym dzieci i młodzież dojeżdżają do szkół w Żerkowie. Do Szkoły Podstawowej w Żerkowie z Brzóstkowa dojeżdża 18 uczniów, do Gimnazjum w Żerkowie 13 uczniów (dane z 31.12.2007). Transport dzieci zapewniają szkoły. Młodzież ponadgimnazjalna dojeżdża do szkół na terenie powiatu i poza.

W centrum wsi znajduje się zabytkowy zespół dworsko - parkowy oraz usytuowany na wzgórzu kościół parafialny z plebanią. Do dyspozycji mieszkańców jest odremontowana świetlica wiejska. Oprócz jednej placówki handlowej - sklep spożywczy w miejscowości nie jest prowadzona inna działalność gospodarcza. Na zachodnim skraju wsi usytuowany jest cmentarz.

6. Zabytki

Do najcenniejszych zabytków Brzóstkowa należą:

- Zespół kościoła parafialnego p.w. św Jana Chrzciciela:

- a) kościół, murowany z 1839-40 r., restaurowany i częściowo rekonstruowany po pożarze w 1913 r. (wpisany do rejestru zabytków pod poz. 22),
- b) ogrodzenie z furką, murowane z 1 poł. XIX w.,
- c) zespół plebani: plebania murowana z 1 poł. XIX w oraz stodoła murowana z k. XIX w.

Zabytkowy klasycystyczny kościół parafialny usytuowany jest na wzniesieniu. Prowadzi do niego prostopadłe pod górę droga z aleją drzew. Do kościoła wchodzi się po stopniach prowadzących pod 8 kolumnowy portyk joński. W fasadzie frontowej znajduje się górująca nad okolicą wieża, która w 2000 r. została odremontowana uzyskując wygląd sprzed pożaru w 1913 r. Wyposażenie wnętrza kościoła pochodzi z okresu jego budowy i jest utrzymane w stylu klasycystycznym.

- Zespół dworsko – parkowy:

- a) dwór murowany z 1780 – 1783 r. (wpisany do rejestru zabytków pod poz. 567),
- b) spichlerz, murowany/glin. 1776 r., ok. 1820 r., (wpisany do rejestru zabytków pod poz. 275),

- c) masztalarnia, murowana ok. 1820 r.,
- d) garaż, mur. ok. 1925 r.,
- e) kuźnia, murowana z p. XX w.,
- f) park krajobrazowy, 1829 r.,
- g) brama, mur., z p. XX w.

Obecnie trwa renowacja okazałego zabytkowego dworu klasycystycznego, który znajduje się w rękach prywatnych. W tle budynku rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 5,45 ha. z okazałymi drzewami pomnikowym. Jedną z ciekawszych w skali kraju budowla gospodarczą nieistniejącego do dziś folwarku jest brzóstkowski spichlerz z nie otynkowanymi formami architektury obronnej tj. okienka imitujące otwory strzelnicze, narożnikowe 8 boczne niby baszty o pochyłych ścianach i krenelażowym zwieńczeniu.

- Zespół szkoły: szkoła murowana z 1 ćw. XX w. oraz budynek gospodarczy murowany/drewniany z 1 ćw, XX w.
- Zagroda nr 18: dom murowany z 1925 r. oraz budynek gospodarczy murowany z 1 ćw, XX w.
- Domy: nr 20 murowany z pocz. XX w., nr 21 szach., z poł. XIX w., nr 36 murowany z 1 ćw. XX w., nr 338 murowany lata 30-te XX w.

7. Turystyka

Okolice Brzóstkowa obfitują we wspaniałe krajobrazy o ciekawej historii słynące z zabytków i unikalnych zbiorowisk roślinnych. Do sławy tych okolic przyczynił się pobyt w 1831 r. Adama Mickiewicza w położonym nieopodal Brzóstkowa majątku Śmiełów. Obecnie w jednym z najpiękniejszych klasycystycznych pałaców w Wielkopolsce mieści się Muzeum Adama Mickiewicza, a Śmiełów jest miejscem budzącym duże zainteresowanie i chętnie odwiedzanym przez turystów. Coroczne imprezy kulturalne przyciągają miłośników spektakli plenerowych,

koncertów muzycznych, występów recytatorskich oraz wykładów. Według przekazów podczas swojego pobytu w Śmiełowie Mickiewicz odwiedził również Brzóstków. Przy skrzyżowaniu dróg Żerków-Śmiełów z drogami do Lgowa i Raszew znajdowała się istniejąca wówczas karczma. Zgodnie z miejscową tradycją karczmę miał prowadzić Żyd Jankiel i stąd zwana była Jankielówką. Nie wiadomo jednak czy to Mickiewicz uwiecznił Jankiela z Brzóstkowa, czy też Jankielówka powstała pod wpływem Pana Tadeusza. Możliwe jednak, że Wieszcz był w tej karczmie i mogła mu ona pozostać w pamięci.

W celu ochrony wyjątkowych walorów krajobrazu kulturowego miasta Żerkowa, wsi Brzóstków, Gęczew, Lgów i Śmiełów oraz wyróżniających się krajobrazowo terenów w tym elementów przyrodniczych i ukształtowanych w wyniku działalności człowieka we wrześniu 2007 r. mocą uchwały Rady Miejskiej Żerkowa powołano utworzenie parku kulturowego pod nazwą „Mickiewiczowski Park Kulturowy”.

Przy zjeździe ze Wzgórz Żerkowskich drogą w kierunku Śmiełowa usytuowany jest punkt widokowy na pradolinę Warty, lasy czeszewskie, pałac w Śmiełowie i górujący nad wioską kościół w Brzóstkowie. Zabytkowe obiekty Brzóstkowa są miejscem chętnie odwiedzanym przez turystów. Niezbędnym elementem prawidłowej obsługi ruchu turystycznego jest zapewnienie dobrego dojazdu do atrakcyjnych turystycznie miejsc oraz budowa parkingów dla autokarów i samochodów osobowych. Wymagane jest tego typu zagospodarowanie terenu przy kościele w Brzóstkowie.

Z uwagi braku na terenie gminy dużych naturalnych stałych zbiorników wodnych planowana jest budowa zbiornika retencyjnego w sąsiedztwie wsi Brzóstków. Zbiornik wykorzystywany będzie do celów rekreacyjnych i przeciwpowodziowych. Jego powierzchnia ma wynosić

około 43 ha, a objętość magazynowanej wody 650 tys. m³. Źródłem zaopatrzenia zbiornika w wodę ma być rzeka Lutynia.

III. ANALIZA SWOT

Słabe i mocne strony miejscowości Brzóstków.

Określające miejscowość pod względem standardu życia mieszkańców oraz pod względem możliwości inwestycyjnych:

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wieś wyposażona w sieć wodociągową, ▪ sieć gazociągowa, ▪ kanalizacja sanitarna, ▪ bliskie położenie siedziby gminy Żerkowa będącej ośrodkiem oświatowo - kulturalnym i handlowo – usługowym, ▪ dobre bezpośrednie połączenie komunikacyjne z miastem gminnym i powiatowym, ▪ atrakcyjne tereny dla inwestorów pod budownictwo domów letniskowych i pensjonatów, ▪ zabytki architektury.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak chodnika, ▪ konieczna budowa parkingu z drogą objazdową przy zabytkowym kościele do obsługi ruchu turystycznego, ▪ zagospodarowanie w/w terenu zielenią, ▪ świetlica wiejska wymagająca dalszej modernizacji, ▪ brak placu zabaw dla dzieci.

Określające miejscowość pod względem, ochrony środowiska, rozwoju turystyki i rekreacji oraz określające tożsamość kulturalno - społeczną:

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ istniejące walory przyrodnicze i krajobrazowe, urozmaicona rzeźba terenu oraz zasoby dziedzictwa kulturowego dające możliwości rozwoju turystyki: pieszej i rowerowej, ▪ warunki sprzyjające tworzeniu gospodarstw agroturystycznych, ▪ środowisko naturalne nie skażone przemysłem, ▪ duży udział terenów zalesionych, ▪ cenne ekosystemy Żerkowsko – Czeszewskiego Parku Krajobrazowego, ▪ bogate tradycje społeczno-kulturalne, ▪ rozwój turystycznych i rekreacyjnych ośrodków z bazą noclegową w pobliskim mieście gminnym Żerkowie, ▪ położone w sąsiedztwie wsi muzeum A. Mickiewicza w Śmiełowie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak miejscowego zaplecza usługowego skierowanego na turystykę (gospodarstwa agroturystyczne z bogatą ofertą świadczonych usług), ▪ brak naturalnych zbiorników wodnych wód stojących, ▪ stworzenie dodatkowych usług wzbogacających funkcjonowanie obiektów zabytkowych.

IV. ZADANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI W MIEJSCOWOŚCI BRZÓSTKÓW

Niepowtarzalne walory krajobrazu naturalnego Żerkowsko – Czeszewskiego Parku Krajobrazowego oraz wartości kulturowe miejscowości Brzóstków powodują szczególne zainteresowanie tym obszarem gminy Żerków. Usytuowanie wsi w obrębie parku krajobrazowego zwiększa atrakcyjność turystyczną, powoduje jednocześnie dbałość o ład przestrzenny wsi i wzrost jakości życia jej mieszkańców. Rozwój w dziedzinie turystyki, rekreacji i wypoczynku na terenie gminy Żerków różnicuje i wzbogaca ofertę gospodarczą rynku pracy oraz dochody ludności. Krajobraz rolniczy wsi z odpowiednio ukształtowanym układem zieleni, estetycznymi zabudowaniami i dobrym przygotowaniem pod względem sanitarnym stwarza możliwość rozwoju agroturystyki. Przy jednoczesnym zachowaniu unikalnego charakteru środowiska wiejskiego taka forma rekreacji mogłaby stać się konkurencją w stosunku do innych wsi gminy oraz stanowić dodatkowe źródło dochodów jej mieszkańców.

Zadania zmierzające do poprawy sytuacji w miejscowości w zakresie:

STRUKTURY GOSPODARCZEJ I UŻYTKOWANIA TERENU

- Prowadzenie gospodarki rolnej dostosowanej do naturalnych siedlisk.
- Ograniczone stosowanie środków chemicznych w gospodarce polowej wynikające z położenia wsi w parku krajobrazowym.
- Wzbogacenie terenów rolnych o lokalne korytarze ekologiczne – pasma zadrzewień wzdłuż cieków wodnych, rowów i dróg.

KOMUNIKACJI

- Modernizacja dróg.
- Budowa parkingu.

- Budowa chodnika

INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ

- Rozwój infrastruktury usługowej na potrzeby mieszkańców i obsługi ruchu turystycznego.
- Modernizacja obiektów na potrzeby mieszkańców przeznaczonych do celów kulturalnych.
- Poprawa stanu zabytkowych obiektów wraz z zagospodarowaniem otoczenia.

ŚRODOWISKA NATURALNEGO

- Zrównoważony rozwój działalności społeczno-gospodarczej zapewniający bezpieczną egzystencję społeczności oraz stabilne funkcjonowanie przyrody.
- Racjonalne użytkowanie krajobrazu i naturalnych zasobów przyrody z zapewnieniem trwałości naturalnych i seminaturalnych ekosystemów leśnych, wodnych i łąkowych.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i odpowiedzialności za jakość środowiska i otoczenia.
- Stosowanie nieuciążliwych systemów grzewczych.

ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

- Wzrost integracji społeczności i zaangażowanie mieszkańców w podejmowaniu czynów społecznych na rzecz swojej miejscowości.
- Zwiększenie aktywności mieszkańców w popularyzację i promocję swojej miejscowości.
- Stworzenie klimatu społecznego sprzyjającego innowacją i napływowi środków inwestycyjnych oraz ich racjonalnego rozporządzenia.

ZWIĘKSZENIA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

- Budowa zbiornika retencyjnego wraz z urządzeniem w jego zasięgu terenów wypoczynkowych.
- Tworzenie miejsc do obsługi turystycznej np. pola namiotowe, campingowe oraz obiektów towarzyszących takich jak małe punkty gastronomiczne.
- Promowanie ekstensywnych i specjalistycznych form turystyki nawiązujących do walorów parku krajobrazowego.
- Stworzenie warunków do rozwoju zróżnicowanych form wypoczynku.
- Przekształcenia i adaptacje budynków na cele obsługi ruchu agroturystycznego.

V. HARMONOGRAM PLANOWANYCH DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ W MIEJSCOWOŚCI BRZÓSTKÓW W LATACH 2007-2013

Nazwa zadania	Wartość kosztorysowa	Planowane dofinansowanie	Okres realizacji
Budowa boiska	1.200.000	500.000	2008 - 2009
Zagospodarowanie terenu przy kościele parafialnym p.w. św. Jana Chrzciciela w Brzóstkowie: - parking dla samochodów osobowych i autokarów - droga stanowiąca niezbędny objazd dla parkingu	60.000	50.000	2009
Naprawa elewacji zewnętrznej i dachu świetlicy wiejskiej	70.000	50.000	2010
Budowa dróg gminnych	100.000	70.000	2011-2013

SPIS TREŚCI

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	1
II. ANALIZA ZASOBÓW.....	3
III. ANALIZA SWOT.....	10
IV. ZADANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI W MIEJSCOWOŚCI BRZÓSTKÓW.....	12
V. HARMONOGRAM PLANOWANYCH DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ W MIEJSCOWOŚCI BRZÓSTKÓW W LATACH 2007 - 2013.....	14

Opracowano na podstawie:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żerków,
- Załącznika do Uchwały nr XII/97/04 Rady Miejskiej Żerkowa z dnia 23.07.2004 r. (Opis planowanych do realizacji zadań wraz z uzasadnieniem przedłożony przez rady sołeckie Gminy Żerków w ramach programu odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego Gminy Żerków),
- Załącznika do Uchwały nr VI/41/07 Rady Miejskiej Żerkowa z dnia 27.06.2007 r. (Aktualizacja programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Żerków),
- Planu rozwoju lokalnego Gminy Żerków,
- Strategii rozwoju Miasta i Gminy Żerków,
- Mickiewiczowski Park Kulturowy (materiały pomocnicze do opracowania dokumentacji w sprawie powołania Mickiewiczowskiego Parku Kulturowego),
- Mickiewiczowski Park Kulturowy (dokumentacja w sprawie powołania Mickiewiczowskiego Parku Kulturowego),
- Paweł Anders „Nieznana Wielkopolska”, wyd.PTTK „Kraj” W-wa 1992 r
- Dokumentacji i informacji UMiG, GZEAS w Żerkowie,
- Spostrzeżeń mieszkańców miejscowości Brzóstków.

